

Op de bres voor lekker en eerlijk voedsel

Ze hoorden bij de eerste lichting studenten die Organic agriculture gingen doen. Inmiddels veredelt Loes Mertens groenten bij biologisch zaadbedrijf De Bolster. Studiegenote Janne Mulders doceert over voedsel bij de Hogeschool van Amsterdam.

TEKST ALEXANDRA BRANDERHORST FOTOGRAFIE HARMEN DE JONG

Dit zijn mijn baby's', wijst Loes Mertens in de kas bij een grote groep opgebonden tomatenplanten, van cherry- en snoeptomaatjes tot grote vruchten. Sommige planten groeien ver boven de rest uit, andere hebben veel blad. 'We kruisen planten met een enkele en een meervoudig vertakte tros om een dubbele tros te krijgen. Ook ben ik resistentie tegen schimmels aan het inkruisen en werken we aan smaakverbetering en bladvermindering, omdat veel blad onhandig is voor de teler. Je moet veel stappen zetten, veredeling is werk van een lange adem.' Nadat Mertens in 2010 afstudeerde in Organic Agriculture, kreeg ze een baan bij biologisch zaad- en veredelingsbedrijf De Bolster in Epe. Veredelen leerde ze van eigenaar Bart Vosselman, die in Wageningen op genetica is gepromoveerd. 'In het eerste jaar stond ik een keer huilend in de kas. Ik leer het nooit, dacht ik', herinnert Mertens zich.

Nu is ze een volleerd veredelaar. 'Bij veredeling gaat het vooral om feeling en passie.' In de winter houdt zij zich bezig met registratie van proefresultaten en observaties in het teeltseizoen en bedenkt ze nieuwe veredelingsplannen voor onder meer tomaat en broccoli. In het voorjaar begint weer een cyclus van planten, selecteren en kruisen. Daarnaast onderhoudt Mertens contacten met telers en consumenten en geeft ze rondleidingen en lezingen.

Haar band met Wageningen is nog sterk. In 2013 stond ze aan de wieg van de Farm Experience Internship, een summerschool die stages voor studenten organiseert bij biologische boerenbedrijven. In 2013 kwam Mertens in de 'Duurzame Jonge 100', een lijst van honderd jonge duurzame initiatiefnemers.

Studiegenote Janne Mulders is net zo enthousiast over haar vakgebied. Sinds 2013 geeft ze les bij de opleiding 'Voeding

en diëtetiek' aan de Hogeschool van Amsterdam. 'Studenten verrassen je iedere dag. Je komt 's morgens binnen en iedereen staat aan.' In het eerste jaar ontwikkelen de studenten in groepjes nieuwe gezonde snacks en stellen een gezond menu samen. 'Daarbij komen trendanalyse, consumentenonderzoek, voedingswaarde en verkoop en marketing kijken. Onze studenten vallen bij de Bachelor Awards van het Voedingscentrum vaak in de prijzen', zegt ze trots.

ACTUELE PROBLEMEN

Ook geeft ze les aan eerstejaars over actuele problemen rondom mondiale voedselproductie, zoals dierenwelzijn, voedselveiligheid, milieu en genetische modificatie. 'Dat is best lastig, want de eerstejaars zijn nog vooral bezig met waar voeding uit bestaat en wat het in hun eigen lichaam doet. Maar het is belangrijk dat ze weten welke impact ons voedsel heeft en dat een hype hier, zoals

‘We weten met
weinig middelen
hoge opbrengsten
te realiseren’

quinoa eten, elders kan leiden tot voedsel-schaarste of watertekort.’

Aanvankelijk studeerde Mulders, die in Haarlem opgroeide, zelf ook Voeding en diëtetiek in Amsterdam. ‘In het eerste jaar kwam ik erachter dat ik niet het type ben dat mensen wil vertellen hoeveel boterhammen ze mogen eten. Toch wilde ik iets met voedsel doen; ik ben een echte bourgondiër en houd van lekker eten.’ Tijdens een open dag

in Wageningen werden biologische groenten vergeleken met gangbare groenten.

Biologische groenten schimmelen minder snel. ‘Dat verschil vond ik intrigerend en tegelijkertijd logisch. Toen besloot ik biologische landbouw te gaan doen’, verklaart Mulders.

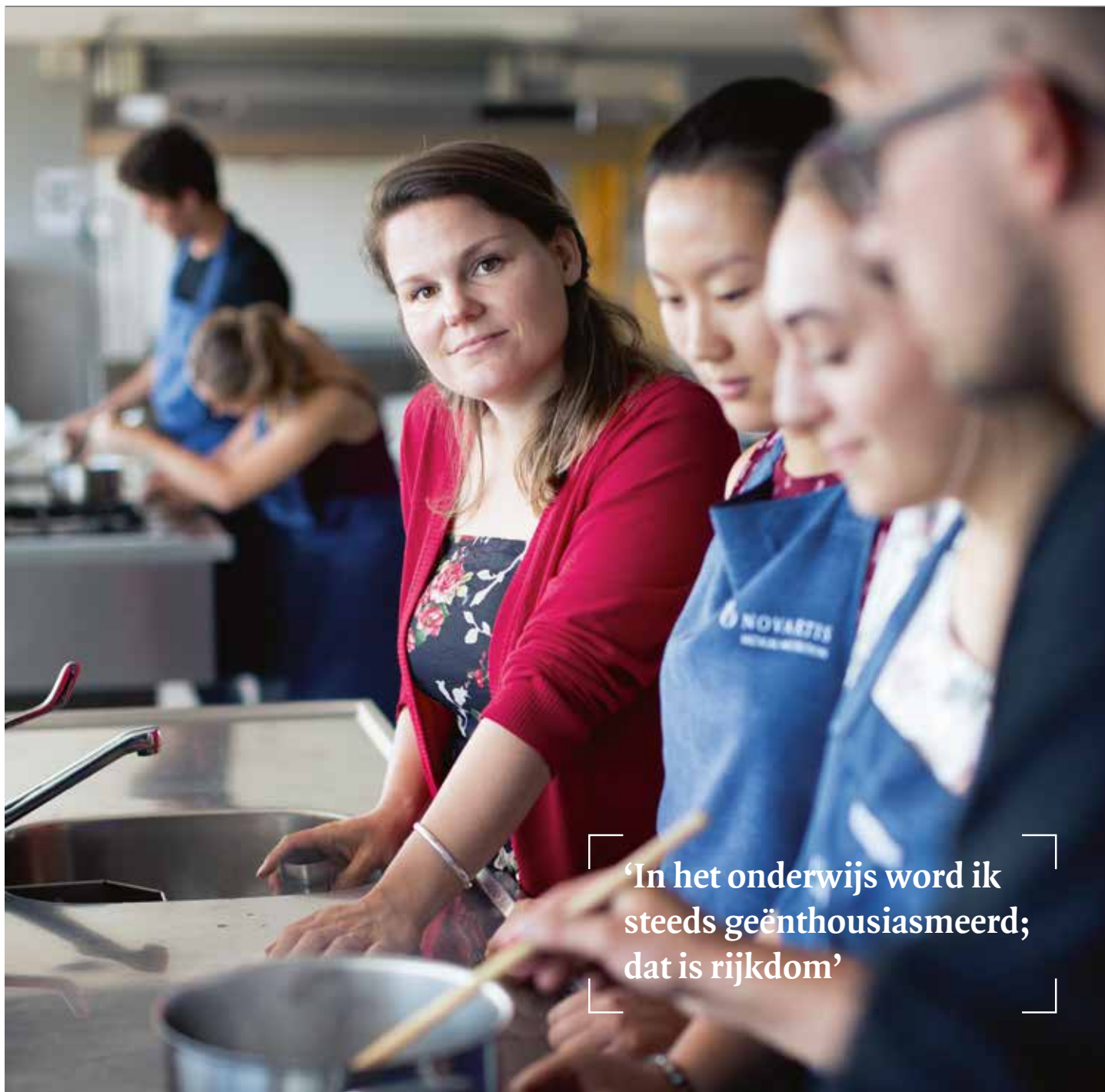
Biologische landbouw was een nieuwe studie en Janne Mulders maakte deel uit van de eerste lichting. ‘Dat gaf veel vrijheid en >

LOES MERTENS

Leeftijd: 30

Studie: BSc en MSc Organic Agriculture, 2002-2010

Werk: Plantenveredelaar bij biologisch zaadteeltbedrijf De Bolster in Epe

‘In het onderwijs word ik
steeds geënthousiasmeerd;
dat is rijkdom’

JANNE MULDER

Leeftijd: 33

Studie: BSc Organic Agriculture +
MSc Applied Communication
Science, 2002-2010

Werk: Docent aan de Hogeschool
van Amsterdam; domein Beweging,
Sport en Voeding

voor de docenten was het nog aftasten. We begonnen met acht studenten, een klein maar heel divers groepje’, vertelt Mulders. De overstap naar Wageningen beviel uitstekend. ‘Je kunt de hoogleraren persoonlijk mailen en je maakt er gemakkelijk vrienden. Anders dan in Amsterdam maakte het niet uit hoe je eruit ziet.’

Mulders en Mertens hielpen bij open dagen en waren actief in de Studievereniging

Ecologische Landbouw (StEL). In die tijd was biologische landbouw nog relatief nieuw. ‘Sommige studenten droegen t-shirts waarop stond: Biologisch helemaal niet logisch’, schetst Mulders. Mertens: ‘Toen ik biologische landbouw ging studeren, vroegen mensen of daar wel werk in was.’ Loes Mertens groeide op in het Belgische plaatsje Arendonk, vlakbij de Nederlandse grens. Ze wilde iets met natuur en milieu

DE STUDIERICHTING ORGANIC FARMING

Sinds 2004 behaalden 221 mensen het masterdiploma Organic Agriculture, het merendeel hiervan vanaf 2012. Er zijn nog geen gegevens bekend over de werkkring van deze alumni. De bachelor Organic Agriculture heeft tussen 2001 en 2006 bestaan en werd gevolgd door 24 personen, die verschillende vervolgstudies deden. Het aantal masterstudenten is door de jaren heen gestaag gegroeid. Ze komen nu van uiteenlopende bachelorstudies, zoals Biologie en Plantenwetenschappen. In augustus 2015 telt Organic Agriculture 122 masterstudenten. In september komen daar ongeveer 30 studenten bij.
Bron: KLV Alumni Netwerk en Wageningen University, Plantenwetenschappen.

doen. Bij de open dag in Wageningen was ze meteen verkocht vanwege de internationale en open sfeer. In het eerste jaar van haar studie Milieukunde rezen echter de twijfels. 'Het is jammer dat je bij milieukunde vooral bezig bent met het opruimen van de rotzooi', vat Mertens samen.

DOOR DE SAHARA

Ze trok een half jaar met een vriend in een oude landrover door de Sahara naar Senegal, door gebieden met veel of juist weinig voedsel en water. 'Toen besepte ik dat ik iets met landbouw wilde doen, omdat voedselproductie overal ter wereld relevant is. Biologisch was voor mij vanzelfsprekend; ik at al vegetarisch en biologisch.' Mertens begon in 2004 met de bachelor biologische landbouw. In 2009 ging ze naar de universiteit in Viçosa in Brazilië voor haar afstudeerscriptie over bodemschimmels bij koffieplanten. De universiteit maakte met ngo's en boeren deel uit van een sterke agro-ecologische beweging die schone, eerlijke landbouw en de emancipatie van kleine boeren propageerde. 'De overtuiging en betrokkenheid van de onderzoekers en studenten vond ik heel inspirerend.' Daarna liep ze stage bij het Louis Bolk Instituut, een kennisinstituut voor duurzame landbouw, waarvoor ze boerenkwekers en veredelaars interviewde over aardappelveredeling in Nederland. Ze raakte onder de indruk van de passie waarmee veredelaars met hun gewas bezig zijn. Bovendien leerde ze Bart Vosselmans van De Bolster kennen, die haar later, toen ze aan haar scriptie werkte, een baan aanbood. Na de bachelor koos Janne Mulders voor de master Communicatiewetenschappen, om de link te leggen tussen communicatie en biologische landbouw. Voor haar afstudeer-

scriptie onderzocht Mulders welke streekproducten er in Amsterdam worden verkocht, en waar.

Ze liep stage in Italië, bij The University of Gastronomic Sciences in Bra, de zetel van de *slow-food* beweging die een lokale, traditionele eetcultuur promoot. 'Als je in Italië op de markt tomaten koopt, vragen ze of je de tomaten nodig hebt voor soep, saus of salade. In Nederland kiezen we bij de supermarkt mooie glimmende tomaten uit, die we voor alles gebruiken.'

KIESKEURIG

In Nederland koopt Mulders haar eten meestal bij de supermarkt en de Turkse groenteboer. 'Ik ben een gemaksmens, maar mijn belangrijkste motivatie is dat het lekker moet zijn, dus ik ben wel kieskeurig. Mijn stokpaardje is dat mensen moeten weten waar hun voedsel vandaan komt en welke weg het aflegt voordat het op hun bord ligt. Welke keuze ze dan vervolgens maken, is aan henzelf.' Na haar afstuderen werkte Mulders als beleidsmedewerker bij achtereenvolgens het inmiddels opgeheven Productschap Akkerbouw en de brancheorganisaties voor supermarkten en voedingssupplementen. 'In deze functies kon ik mijn draai niet vinden. In het onderwijs word ik steeds geënthousiasmeerd; dat is rijkdom.' Bij de Hogeschool van Amsterdam gaat ze een netwerk rondom voedsel opzetten om lokale evenementen en initiatieven, onderwijs, onderzoek en het bedrijfsleven met elkaar te verbinden. 'Amsterdam loopt voorop met trends en in de discussie over voedsel. Daar willen we graag bij aansluiten.' Verder gaat haar leven binnenkort veranderen: haar man en zij verwachten een kind.

De afgelopen jaren is Loes Mertens nog meer doordrongen geraakt van het belang van biologische landbouw. 'Sommigen zeggen dat je de wereld er niet mee kunt voeden, maar we weten met weinig middelen hoge opbrengsten te realiseren. Zo heeft traditionele pompoenveredeling bij De Bolster tot dubbele opbrengsten geleid, en dat met minder mest. Bovendien is er al veel kennis, techniek en sociale innovatie overgesprongen naar de gangbare landbouw. Zoals minimale grondbewerking, biologische plaagbestrijding, korte ketens en consumentenvoorlichting.' De Bolster is een van de weinige biologische zaad- en veredelingsbedrijven in Nederland, onderstreept Mertens. Multinationals in de reguliere sector patenteren steeds vaker eigenschappen waar andere veredelingsbedrijven ook mee werken en die van nature voorkomen in de genetische diversiteit van de planten. 'Het is een soort juridisch armpje drukken. Het gaat niet om de feiten, maar om macht. Kleine bedrijven worden naar mijn gevoel op een oneerlijke manier buitenspel gezet. Ook voor De Bolster is dat een reëel gevaar', meent Mertens.

NAAR PORTUGAL

Haar liefde voor het bedrijf is groot. Toch vertrekt Mertens eind dit jaar naar het binnenland van Portugal om met een groep mensen een zelfvoorzienende biologische boerderij op te zetten. 'Hier is het tien keer duurder om land te kopen. Bovendien is Portugal een mooi land met veel potentieel.' Het moet een coöperatie worden die ook aan zaadteelt en veredeling doet. 'Bij De Bolster heb ik geleerd hoe je zoiets kunt laten slagen en opschalen. Het is ook een persoonlijke uitdaging. In Nederland is mijn leven comfortabel; daar wordt het bikkelen.' ■